

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Hugvísindasvið

Danskfagets status i Island

Hvad er grunden til at vi skal vedligeholde danskundervisning i Island?

Ritgerð til BA-prófs í dönsku

Vaka Dóra Róbertsdóttir

Kt: 1003793769

Leiðbeinandi: Pernille Folkmann

Janúar 2017

Fru Vigdís Finnbogadóttir

Sprogene er vores personlige skatte. Uendeligt strømmer der tanker igennem vores sind i sprogets form. Vi indgår alle i et konstant kærlighedsforhold til vores sprog. Ja, vi går rundt med en hel ordbog i hovedet og vil ikke undvære et eneste af dens ord – tværtimod har vi altid tomme sider til rådighed bagest i det mentale leksikon, så vi kan tilføje nye ord, så tankerne kan strømme endnu friere og kærlighedsforholdet gro (Hauksdóttir, Lund, & Skyum-Nielsen, 2005, s. 19).

Abstrakt

Island og Danmark har haft en fælles historie der rammer omkring 650 år og Island er det eneste land i verden uden for rigsfællesskabet hvor der undervises i dansk obligatorisk. I dag har dansk ikke den samme status som før hvor sproget og den danske kultur var et mærke om en særlig status og da dansk var islændingenes nøgle til viden. Det er interessant at kigge på dansk status i Island i dag og derfor vil jeg i denne opgave prøve at svare på hvilken status danskfaget har i dag i Island og hvad grunden er til at vi skal vedligeholde danskundervisning i Island.

For at konkludere dette kiggede jeg på en del bøger, artikler og opgaver der har været skrevet om emnet. Følgende kom jeg til den konklusion at der skal mere fokus på talefærdighed inden for danskundervisningen og vi har brug for mere arbejde indenfor sprogforråd og samfundsmæssige og kulturelle aspekter. Det er vigtigt at lærerne indenfor faget er kompetente og motiverende da eleven kan blive påvirket af lærerens negative holdning og det kan følgende give en negativ holdning til danskfaget. Vi skal vedligeholde dansk undervisning i Island på grund af vores kontakt med Norden og vores nordiske identitet. Vi kan ikke bare nøjes med engelsk, vi har brug for en større sproglig og interkulturel kompetence.

Det ser ud til at der er stor uenighed om fordele og ulemper ved danskundervisningen i Island. Konklusionen er at danskfaget ikke har en tilfredsstillende status i Island og at det bestemt er noget der skal forbedres. Der er mangel på flere undersøgelser med stor fokus på hvordan vi kan forbedre undervisningen og øge interesse for sproget hos de studerende og dem der underviser i sproget. Hvis vi ikke reagerer med det samme inden for dansk vil engelsk med tiden tage over med den globalisering vi befinder os i.

Ágrip

Saga Íslands og Danmerkur nær yfir 650 ár og er Ísland eina landið í heiminum utan Danmerkur þar sem danska er kennd sem skyldufag. Staða dönsku hefur breyst töluvert frá því að hafa verið merki um stöðu einstaklingsins í þjóðfélaginu og lykill að betri menntun. Það er áhugavert að skoða hver staða dönskukennsla í þjóðfélaginu er í dag og því mun ég í þessari ritgerð velta upp þeirri rannsóknarspurningu hver er staða dönskukennslu á Íslandi í dag ásamt því að skoða ástæðu þess að viðhalda henni.

Við heimildaöflun skoðaði ég meðal annars bækur, greinar og verkefni sem skrifuð hafa verið innan þessa efnis. Ég komst að þeirri niðurstöðu að það þurfi að leggja meiri áherslu á talað mál við dönskukennslu ásamt því að efla kennslu á danskri menningu og samfélagi. Einnig er mikilvægt að kennarar innan fagsins séu hæfir, jákvæðir og stuðli að áhuga hjá nemendum og efli þannig kennsluna þar sem neikvæðni getur færst yfir á nemandinn og haft áhrif dönskuáhuga hans. Við þurfum að viðhalda dönskukennslu á Íslandi vegna norrænu arfleifðar okkar og tengingu okkar við norðurlöndin. Við verðum að víkka sjóndeildarhringinn og vera opin fyrir öðrum erlendum tungumálum en ensku.

Það lítur út fyrir að það séu misjafnar skoðanir varðandi dönsku kennslu á Íslandi, bæði neikvæð og jákvæð. Niðurstaða mín er sú að staða dönskukennslu á Íslandi sé ekki nógu góð og það er eitthvað sem þarf að skoða nánar. Það er þörf á nýjum rannsóknum sem sýna fram á hvar hægt er að bæta kennsluna og auka þannig áhuga á henni hjá íslenskum nemendum og kennurum. Ef ekkert verður að gert er hætta á því að dönskukennslan líði undir lok og enskan muni að fullu taka yfir.

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
Historisk baggrund	7
Fælles historie	7
Rasmus Rask	8
Det islandske sprog	9
Islandske skoler	11
Islandske folkeskoler	13
Dansk-islandsk samarbejde	17
Baggrunden	17
Aftalen	19
Ændringerne 1999	20
Dansk til andet fremmedsprog	20
Dansk lærerforeningens synspunkt	20
Danskernes stilling	21
Danskfagets status i Island	23
Grunden til danskundervisning	23
Undersøgelser af holdninger til danskfaget	24
Dansk lærernes holdninger	27
De islandske studerendes kompetencer	30
Muligheder for videregående uddannelse	30
Sprogundervisningens vigtighed	31
Engelsk over dansk	32
Hvordan kan vi bruge vores dansk	39
Dansk og mulighed for arbejde	39
Dansk og ligheden med de andre nordiske sprog	40
Konklusion	42
Diskussion	48
Bibliography	50

Indledning

Island og Danmark har en lang fælles historie. I flere århundreder var det islandske samfund under dansk påvirkning og Danmark blev en stor del af Islands historie indenfor uddannelse og kontakt med tidens strømninger. Island har været påvirket af den danske kultur og man kan sige at Danmark har været Islands nøgle til viden.

Dansk er et obligatorisk fag i de islandske folkeskoler og har igennem mange årtier været en stor del af islændinges uddannelse. Men fra den tid hvor islændinge fik deres selvstændighed i 1944 og til i dag har undervisningen ændret sig og er i dag ikke den samme som før. Før i tiden var dansk et mærke om en særlig status i samfundet men i dag har det ændret sig, eller har det? Har dansk en dårlig status i Island?

„Mit overordnede spørgsmål som jeg vil svare i opgaven er: Hvad ved vi om hvilken status danskfaget har i Island i dag og hvad er grunden til at vi skal vedligeholde danskundervisning i Island?“

Min motivation for at skrive om dette emne er at jeg har en særlig interesse for dansk og danskundervisning i Island. Jeg er selv opvokset i Danmark til seks års alderen og boede der også som voksen med min egen familie i to år. Danmark har været en stor del af mit liv som barn og voksen og jeg har en stor interesse for dansk kultur, dansk historie og de danske værdier. I dag studerer jeg dansk til BA ved Háskóli Íslands (d. Islands Universitet) og jeg kunne godt tænke mig at undervise i dansk i fremtiden.

I min opgave vil jeg begynde med at gennemgå den historiske baggrund for danskundervisning i Island. I flere århundreder har Island været under dansk påvirkning hvor dansk har haft en central status og funktion i Island. Grunden til at se på historien er at få en forståelse af hvordan den historiske udvikling har haft indflydelse på det danske sprogs rolle i Island og grunden til at der undervises i dansk i Island i dag. Jeg vil kigge på hvor stor påvirkning dansk havde på det islandske sprog, hvis nogen. I min opgave vil jeg gennemgå historien af de første skoler og starten på danskundervisning i landet. Jeg vil se på hvad der har været skrevet og undersøgt om emnet og se om jeg kan bruge det til at finde svar på mine spørgsmål. Jeg vil bruge meget af det Auður Hauksdóttir, professor i dansk på Islands

Universitet, har skrevet i de bøger og artikler hun har udgivet de sidste år. Auður Hauksdóttir er cand.mag. og har en ph.d.-grad fra Københavns Universitet, og hun har skrevet meget om dansk-islandsk historie før og nu samt at være leder af Vigdís Finnbogadóttir Instituttet for Fremmedsprog på Islands Universitet. Inden for fremmedsprogsundervisning kiggede jeg på artikler skrevet af sproglærere både inden for gymnasier og universiteter i Island og fik et indblik i deres meninger og bekymringer inden for området. Islands samarbejde med de andre nordiske lande, det nordiske fællesskab og vores lignende samfund og idealer er noget jeg også ser på.

Til sidst vil jeg opsummere det jeg har fundet frem til i min undersøgelse om danskfagets status i Island. Jeg vil komme med mine egne personlige meninger om emnet og komme med mine egne forslag til hvorfor og hvordan vi kan og skal styrke danskundervisning i Island. Jeg vil se om der er svar på de spørgsmål jeg har lagt frem og finde ud af om emnet er noget der bør undersøges videre.

Historisk baggrund

Fælles historie

Islandsk og dansk fælles historie starter helt tilbage i 1380 da Island kom under den danske konge. I år 1662 blev Island et stiftsamt i den danske enevældes stat. I det kommende århundrede administreredes Island som et len direkte fra Danmark og førende embedsmænd var danske. Altinget opretholdt dog en vis selvstændig myndighed i forhold til de danske myndigheder, blandt andet på grund af Islands afsides beliggenhed. Selv om Altingets lovgivende funktioner blev gradvist indskrænket, fungerede det stadigvæk som befolkningens talerør. På dette tidspunkt var Island et tyndt befolket bondesamfund hvor det dårlige vejrforhold og den geografiske beliggenhed holdt store dele af landet isoleret. Den måde mennesker levede på i Island på dette tidspunkt havde ikke ændret sig i mange århundreder, deres levevis var den samme inden for blandt andet fiskeri, arbejdsmetoder og jordbrug. Det gjorde at islændinges sprog forandrede sig meget lidt.

Islændinge havde altid været afhængige af handel med udlandet på grund af landets beliggenhed. Nu da styret var i danske hænder, og Islands øverste embedsmænd var danske, blev islandshandelen overladt til danske kompagnier. Det betød at kun danske købmænd, som kongen havde givet handelslicenser til, havde ret til handel på Island. Da Island nu var under dansk styrelse og handel blev islændinge i Reykjavík mere forpligtede til at tale dansk, det blev de nødt til hvis de skulle kommunikere med danskerne der styrede landet og landets handel (Hauksdóttir, 2001, s. 17).

Dansk havde fået en mere central status og funktion i Island. Sproget var islændingenes administrationssprog og kommunikationssprog inden for handel og embedsmændenes skriftsprog. Det kom an på islændingenes stilling indenfor samfundet i hvilken grad de skulle kunne bruge det danske sprog. På dette tidspunkt kan man sige at dansk var islændingenes nøgle til viden (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 159). Sproget og den danske kultur var et mærke om en særlig status og det blev ikke kun brugt af islandske embedsmænd i særlige situationer men også til dagligt. Imens brugte den islandske almue som bønder og folk fra landet ikke dansk og var stort set upåvirkede af det (Hauksdóttir, 2001, s. 18).

Dansk var også meget vigtig for islændinge når det gjaldt uddannelse, kundskaber i sproget var nødvendige uanset om det var til en akademisk uddannelse fra Københavns universitet, uddannelse i håndværksmæssig viden som for eksempel inden for landbrug og husholdning eller erhvervelsen af praktisk viden. I det kan man sige at dansk var et meget vigtigt værktøj for islændinge der ville have en uddannelse eller ny viden inden for forskellige områder der ikke fandtes i Island. Islændinge sejlede i stor stil til København, som blev en stor del af Islands historie med hensyn til uddannelse og samfundets kontakt med tidens strømninger og kultur. I Danmark fik islændinge chancen for at lære nye ting der ikke før var kommet til Island, som fx nye strømninger inden for politik, litteratur, mode, håndværk og medier (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 159).

I begyndelsen blev brugen af det danske sprog accepteret og dens fremtræden ikke set som et problem.

Rasmus Rask

Mange har haft meninger om dansk skadelige påvirkning af det islandske modersmål. En af dem var den danske sprogforsker Rasmus Rask som havde sin mening om det islandske sprogs status og han havde sine bekymringer. Rask havde studeret islandsk og var meget interesseret for det islandske sprog. Han skrev den første islandske grammatikbog som blev et velkendt værk. I 1813 rejste Rask rundt om Island og var rystet over hvor dårligt stillet det islandske sprog var. Han ville mene at det islandske sprog var ved at blive ødelagt af det sprog der var blevet brugt imellem danskere og handelsfolk rundt om i landet. Efter sin rejse rundt om Island skrev han et brev til Bjarni Þorsteinsson hvor han lufter sine bekymringer:

Annars þér einlægliga að segja held eg að íslenskan bráðum mun útaf deyia, reikna eg að valla mun nokkur skilia hana í Reykjavík að 100 árum lidnum, enn valla nokkur í landinu að öðrum 200 þaruppfra, ef alt fer eins og hingad til og ecki verda rammar skordur vidreistar, jafnvel hjá bestu mönnum er annadhvört orð á dönsku, hjá almúganum mun hún haldast vid leingst.

Ellers i al fortrolighed kan jeg sige dig, at jeg tror at islandsk snart vil forsvinde, jeg regner med at der knap nok vil findes nogen i Reykjavík som vil kunne forstå det om 100 år, og knap nok nogen

på landet 200 år derefter, hvis alt går som hidtil og hvis man ikke af al magt søger at sætte bom herover, endog hos de bedste mennesker er hvert andet ord på dansk, hos almuen vil det bevares længst (Hauksdóttir, 2001, s. 22).

Det islandske sprog

Under selvstændighedskampen begynder islændinge at sætte det sproglige forhold i fokus. Diskussionen bliver om det danske sprog truer islændingenes modersmål eller ej. Dette bliver debatteret i det islandske samfund og folk havde delte meninger om sproget skulle renses eller ej. Befolkningen deltes og der opstod to politiske fløje afhængig af den mening man havde til dansk sprogs status i Island og islændinges tilknytning til Danmark. Kritikken blev blandt andet rettet imod underdanighed over for danskerne og imod islændingenes brug af talt dansk og danismer. Dansk, sagde man, blev læst mere end Sagaerne. Den der gik mest frem i kritikken af det danske sprogs status og indflydelse i Island var Jónas Jónsson fra gården Hrifla i det nordlige Island. Han steg hårdt imod det danske sprogs overgang af islændingenes modersmål. Han blev senere en indflydelsesrig person i Island og undervisningsminister.

Nogle uddannede islandske embedsmænd foreslog at det islandske sprog skulle nedlægges, i det mindste skriftsproget, og det danske optages i stedet for. Bjarni Jónsson, rektor for Skálholtsskóli sender et forslag til Landkommissionen:

Jeg anseer det ikke allene unyttigt men og desuden meget skadeligt, at man skal beholde det islandske Sprog. Saalænge Islænderne havde Fælles-Sprog med andre nordiske Nationer, var de allevegne i stor Ære og Anseelse; men nu omstunder siden derse Sproger bleven uforstaaeligt for andre, ere de meget ringe agtede. det forhindrer dem i deres Omgjængelse med andre Nationer, i deres Handel og Vandel, hvorforre skulde mand da være saa fastholdende derved? Lader os da föolge Norges og Færöernes Exempel. Lader os antage det danske Sprog, efter som vi staae under dansk Regiering, og i Communication med danske Folk (Hauksdóttir, 2001, s. 19).

Selv om man ikke kan sige at Bjarni Jónsson har haft ret i sin mening om at det islandske sprog skulle skiftes ud for det danske er debatten i samfundet et tegn på at det danske sprog har haft høj status i Island på det tidspunkt.

Dansk var som før sagt Islands administrationssprog og embedsmændenes skriftsprog, men hvor meget det prægede det islandske sprog ved man ikke og om det overhoved gjorde det. Dansk var sysselmændenes og embedsmændenes sprog og handelssprog i landet, alle protokoller og regnskaber blev ført på dansk. Det er stadigvæk uklart om folk kun kommunikerede på dansk på handelsstederne. Hovedstaden Reykjavík var danskpræget men det samme gjaldt ikke ude på landet, de islandske bønder kunne ikke sproget og det gav kommunikationsproblemer og bønderne følte sig fremmede i hovedstaden (Hauksdóttir, 2001, s. 20).

I modsætning til livet i storbyen gik livet på landet sin vante gang, tingene ændrede sig ikke meget og der opstod en kløft imellem land- og bykultur. Ude på landet var der lidt kontakt med tidens strømninger og der var folk ikke påvirkede af København og de begivenheder der fandt sted der. Der var også store forskelle imellem embedsmænd, præster og almuen i forhold til læsevaner. Almuen havde ikke adgang til de læseselskaber der var og kunne heller ikke læse dansk, hvilket var det sprog bøger var udgivet på. På landet havde man ikke de ressourcer der skulle til for at lære dansk, alle bøger var på dansk, latin eller andre fremmede sprog. Det var kun de uddannede der kunne læse.

Der findes mange kilder om at islændinge lærte dansk på egen hånd med det formål at kunne læse til gavn og glæde. Det kan forklares i at skoler blev grundlagt i begyndelsen af de nittende århundrede og som før sagt var der ikke meget læsemateriale på islandsk i den tid. I år 1837 fik islændinge sit første egentlige bibliotek på Flatey som også var for almuen. Nu kunne almuen låne islandske bøger og øge sin viden inden for forskellige emner (Hauksdóttir, 2001, s. 20-30).

Island fik den første forfatning i 1874 og i 1904 fik landet hjemmestyre. I 1918 opnåede Island suverænitet og blev så i 1944 en republik. Selv om islændinge nu var en selvstændig nation havde de stadigvæk en handelsmæssigt, politisk og kulturelt forbindelse med Danmark. Mange islændinge havde også et tæt forhold til Danmark og de to landes lange historie havde knyttet mange faglige og personlige bånd. Forholdet imellem landene havde øget sociale og uddannelsesmæssige

fremskridt i Island. Som før sagt var der nogle der mente at det danske sprog truede det islandske. Den voksende nationale bevidsthed førte til en holdningsmæssig ændring over for det danske sprog. Men ikke alle var kritiske over for dansk. Der findes kilder hvor der er tale om en positiv holdning til forbindelsen med Danmark. Jakob Benediktsson boede i Danmark i årene 1926-1946 hvor han studerede klassisk litteratur. Han havde dette at sige om forholdet mellem landene:

Det gamle København er et skatkammer af minder fra Islands historie, minder på godt og ondt, opløftende og tragiske. I mine år i Islands gamle hovedstad blev jeg ikke blot fortrolig med disse minder, jeg mener også at have fået en bedre forståelse for forholdet mellem Danmark og Island, af forskelle og ligheder mellem dansk og islandsk kultur i fortid og nutid. Og trods alle forandringer i København siden i mine unge år er det eneste by udenfor Island hvor jeg stadig føler mig hjemme (Auður Hauksdóttir, u.d.).

Med øget selvstændighed blev danskere i Island færre og færre og med det blev behovet for at bruge dansk som kommunikationsmiddel mindre. Idet storbyen Reykjavik voksede blev danskerne også en mindre del af befolkningen og deres rolle blev mindre fremtrædende.

Islandske skoler

De første islandske skoler blev grundlagt på Island i starten af det nittende århundrede. Skolen Hólavallaskóli, og dens senere efterfølger, Lærði skólinn á Bessastöðum (den Lærde skole), var længe de eneste skoler i landet. Skolens formål var først og fremmest at give de studerende en almen klassisk uddannelse der skulle forberede dem til en videregående uddannelse. Det var først i slutningen af det nittende århundrede at flere skoler blev grundlagt. På dette tidspunkt kommunikerede de lærde på latin, men dansk, græsk, tysk og latin var obligatoriske fag i skolen indtil 1846 hvor skolen flyttede fra Bessastaðir til hovedstaden Reykjavík (Hauksdóttir, 2007, s. 156). Dansk var et særskilt fag i den Lærde skole og islandske studenter skulle indtil 1850 bestå en adgangsprøve hvis de ville optages på Københavns Universitet (Hauksdóttir, 2001, s. 34). I 1904 blev der lavet en ændring indenfor

skolesystemet som førte til ændringer indenfor sprogundervisningen. I lærdomsafdelingen blev græsk nedlagt og latin betydeligt reduceret imens engelskundervisning blev avanceret (Hauksdóttir, 2007, s. 156).

Islandsk fik status som modernmålsfag og det danske som fremmedsprog i skolen. I perioden 1850 -1904 varede danskundervisningen alt fra 10-14 timer om ugen. Dansk var set som et dannelses- og færdighedsfag hvor eleverne skulle have en ideologisk baggrund og viden. De skulle kunne bruge deres viden i dansk som akademiske borgere på København Universitet og senere vise deres fremtidige status som dannede embedsmænd (Hauksdóttir, 2001, s. 34-35). Dette viser sig klart i skolens officielle formål: „...*bibringe Disciplene det Forraad af Kundskaber og den aandelige Udvikling, som forsaaivdt de agte at optages som akademiske Borgere ved Kjøbenhavns Universitet, udfordres til at uddanne sig i de speciellere videnskabelige Retninger...*“ (Hauksdóttir, 2001, s. 35).

Alle som ønskede sig en akademisk karriere blev nødt til at rejse til Danmark, undtagen dem der læste til præst, de havde mulighed for at uddanne sig hjemme i Island. I 1876 kunne man uddanne sig til læge da Lægeskolen blev oprettet og til advokat da en Juraskole blev oprettet i 1908.

I de følgende årtier blev der etableret flere skoler i landet hvor dansk var et af de centrale undervisningsfag. Det var skoler som fx Landsbrugsskolen, Navigationsskolen, realskoler og kvindeskoler (Hauksdóttir, 2001, s. 35-36).

Med etableringen af de nye skoler og et øget antal af studerende blev sproglig uddannelse en del af den almene uddannelse. Den sproglige undervisning skulle give studenter mulighed for at bruge et andet sprog i en praktisk tilgang (Hauksdóttir, 2007, s. 156-157).

Fremgang inden for trykkeri og billigere papir betød, at bøgernes produktionspris blev billigere og der blev lagt vægt på at udgive bøger og tidsskrifter som passede til den brede befolkning som var i gang med uddannelse og også til almenen. En anden ting var at det latinske sprog ikke længere passede som kommunikationssprog imellem de lærde. Grunden var at latin ikke var et levende sprog og derfor udvikledes ordforrådet ikke med tiden. Ændringen indenfor

klassemfundet gjorde at flere havde råd til at købe bøger og fik mere tid til at læse dem (Hauksdóttir, 2007, s. 156).

Islandske folkeskoler

I det nittende århundrede skulle hjemmene sørge for børns undervisning. Der fandtes ingen børneskole eller almen skoleundervisning for børn. Præster havde tilsyn med hjemmene og passede på at børnene fik den undervisning de skulle og at deres undervisningspligt blev holdt. I år 1745 blev Islands første børneskole grundlagt på Vestmannaeyjar og en anden på Hausastaðir í nærheden af Bessastaðir i 1791, men begge skoler blev nedlagt og havde en kort historie. Det skete af og til at der blev etablerede nye skoler men de kunne af en eller anden grund ikke klare sig. Danske købmænd og islandske embedsmænd havde store visioner for landets børn og deres skoleuddannelse og på deres initiativ blev Reykjavíks første børneskole oprettet i storbyen i 1830. Den nye skole var en privatskole, til børn af de velstillede borgere og drevet efter dansk forbillede. Undervisningen foregik mest på dansk i skolen. Det har de kunnet se på lærerbøgerne fra den tid, men læsning har sandsynligvis været undervist i begge sprog (Hauksdóttir, 2001, bls. 38-39). I en kilde fra dette tidspunkt, *Um mál vort Íslendinga*, blev der skrevet om de sproglige forhold i skolen: „...undervisningen i børneskolen har ud over alle dens øvrige mangler, i de senere år for det meste foregået på dansk, skønt de fleste børn helt og holdnet er islandske...“ (Hauksdóttir, 2001, s. 39).

Skolens første lærer var Hans Simon Hansen, han underviste i et år og blev efterfulgt af en islandsk student der blev skolens eneste lærer og leder helt til 1837. Derefter var det Pétur Guðjohnsen der overtog posten indtil skolen blev nedlagt. Pétur Guðjohnsen tog sin læreruddannelse på Jonstrup Seminarium på Sjælland.

Efter at skolen lukkede eksisterede der ingen almen børneskole i Reykjavík indtil år 1862. Skoleantallet steg og i 1874 var der seks skoler i alt på Island. Skolerne på landet var drevet af forældre og kommuner i fællesskab og lå i småbyer ved kysten (Hauksdóttir, 2001, s. 38-39).

Árni Daníel Júlíusson skrev bogen *Skólinn við ströndina* om en af Islands ældste kontinuerligt kørende børneskoler. Skolen blev etableret i 1852 på Eyrarbakki. Þorsteinn Jónsson, læge fra Vestmannaeyjar, var en af skolens første elever og han havde dette at sige om sin skolegang:

I skolen blev vi undervist i digtning, skrivning, læsning, matematik, geografi og dansk til dem der ville. Jeg elskede mit studie og glædede mig hver dag til at komme i skole, men jeg syntes undervisningsdagene var for få. Det ødelagde heller ikke glæden, at os børn vanligvis legede en god stund, da undervisningen var over (*Barnaskólinn á Eyrarbakka og Stokkseyri, u.d.*).

En anden student, Sýlvía Guðmundsdóttir, startede i skolen som 9 årig i 1890. Hendes fortælling giver et klart billede af den islandske skole i den tid:

Skoledagen startede hver dag med salmesang og morgenbøn..Der var undervisning alle hverdage fra kl. 10 til 15 med pause mellem undervisningstimer. Der blev undervist i islandsk, retskrivning, skrivning, læsning, regning, naturvidenskab, geografi, kristendomskundskab og sang, foruden noget håndarbejdsundervisning og dansk (*Barnaskólinn á Eyrarbakka og Stokkseyri, u.d.*).

I årene efter blev der oprettet endnu flere børneskoler i landet og i skoleåret 1887-1888 var der 30 skoler i Island. I et lovforslag om almenundervisning fra 1887 fastsættes der at en obligatorisk børneundervisning skal være til 14-års alderen. Dansk blev anført som et af undervisningsfagene. I en rapport fra skoleåret 1890-1891 gives der et billede af danskundervisning på dette tidspunkt. Der blev kigget på 13 skoler hvoraf 10 underviste i dansk (*Hauksdóttir, 2001, s. 39-40*).

Lov om almen undervisning til børn i alderen 10-14 år blev først vedtaget i 1907. I den var dansk ikke et af de obligatoriske fag, men blev alligevel undervist i mange skoler både i hovedstaden og på landet. Guðmundur Finnbogason lavede en undersøgelse i årene 1903-1904 hvor han kiggede på danskundervisningen til islandske børn og unge. Undersøgelsen gik ud på at kigge på skolerne, lærernes kvalifikationer og undervisningsforhold. Guðmundur Finnbogason rejste rundt i landet med sine undersøgelser hvor han lavede interviews og observationer (*Hauksdóttir, 2001, s. 131-132*). Han beskriver selv sin undersøgelse med disse ord:

Den anden del af mit arbejde måtte derfor være, så vidt muligt ved selvsyn og erfaring og gennem samtaler med de mennesker som tager sig af undervisningen, at blive bekendt med den og de midler som bruges i undervisningen. Mine rejser rundt i landet har haft dette formål (Hauksdóttir, 2001, s. 132).

Undersøgelsen viser at der blev undervist i dansk i købstadsbørneskolerne i Reykjavík, Akureyri, Ísafjörður og i Seyðisfjörður. Af 1320 børn i skolerne fik 348 i alderen 7-14 år undervisning i dansk. Der blev også undervist i dansk i 13 stamskoler. I stamskolerne fik eleverne omkring 24 timer i dansk af hver 1000 undervisningstimer, hvor der var tale om 44 timer i de andre skoler (Hauksdóttir, 2001, s. 131-133). Om danskundervisningen på stamskolerne havde Guðmundur Finnbogason dette at sige:

Undervisningen i dansk er også ret dårlig. Børnene læser som regel 30-50 sider i en eller anden læsebog, så de kan oversætte teksten og besvare enkelte spørgsmål angående dansk orddannelse. Udtalen er generelt ret dårlig. Der findes eksempler på at børnene skriver enkle stiløvelser på dansk. På en skole forekom det mig tilfredsstillende efter omstændighederne (Hauksdóttir, 2001, s. 133).

Undersøgelsen lavet af Guðmundur Finnbogason viser at efter at undervisningsloven trådte i kraft har dansk i Island været en ret stor del af undervisningen. Der findes flere kilder fra denne tid der peger på det samme. At dansk fortsat var en del af det islandske skolesystem viser sig i at færdigheder inden for dansk gav flere muligheder både samfundsmæssigt og i forhold til uddannelser. Dansk var et meget vigtigt værktøj for islændinge der ville have en uddannelse eller erhverve sig ny viden inden for forskellige områder der ikke fandtes i Island.

Omkring 1900, under selvstændighedskampen, begynder islændinge at sætte det sproglige forhold i fokus med radikale politiske ændringer som havde stor betydning for islændinges forhold til dansk sprog og kultur. Inden for skolesystemet blev det islandske sprog styrket markant. Nogen sprogrensning fandt sted men den danske kultur og kontakten med Danmark var stadigvæk fremtrædende i det islandske

samfund. Det var stadig almindeligt at læse dansk i de islandske skoler og islændinge blev ved med at rejse til Danmark for at få en uddannelse eller arbejde.

Dansk-islandsk samarbejde

Baggrunden

Kontakten til Danmark blev bevaret in i det tyve århundrede og i dag støtter Danmark undervisningen markant. Dette viser at der fra dansk side findes en interesse for at bevare danskundervisningen i landet. I dette kapitel vil jeg kigge nærmere på hvad der er baggrunden for denne støtte og hvilke argumenter der bliver brugt for Danmarks støtte til danskundervisningen på Island.

Fondet, Dansk-islandsk samarbejdsprojekt, skal virke for styrkelse af de kulturelle og intellektuelle forbindelse mellem Danmark og Island, arbejde for at fremme islandsk forskning og videnskab samt give støtte til islandske studerende ved danske universiteter og højere læreanstalter. Både organisationer og enkeltpersoner kan søge om støtte i fonden (Undervisnings Ministeriet, 2015).

Baggrunden for det dansk-islandske samarbejde rækker tilbage til midten af halvfemserne. Det startede med en debat på det islandske alting om danskundervisning i de islandske folkeskoler og gymnasier. Det danske sprog havde længe været under pres og fra flere sider var der rejst krav om at opgive dansk som første fremmedsprog i grundskolen og i stedet prioritere engelskundervisningen. Den islandske daværende undervisningsminister Björn Bjarnason blev spurgt om det ikke var spild af tid at undervise i et sprog som mange finder svært at benytte når det kommer til stykket. Nogle foreslog at danskundervisningen måske skulle lægges helt ned. Klaus Otto Kappel den daværende danske ambassadør i Island hørte om sagen og førte den videre til det danske folketing. Folketingsmedlemmet Hans Engell opfordrede regeringen til samråd med de islandske myndigheder og at styrke det danske sprog og danskundervisning i Island inden for undervisnings- og kulturområdet.

Hans Engell og Frank Dahlgaard fremsatte et forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island den 5. oktober 1995 hvor de for eksempel sagde:

Meget taler for, at man nu fra dansk side bør tage nye initiativer til fordel for danskundervisningen. Det danske sprog åbner nemlig

døre til det øvrige Skandinavien. Derfor har den position, dansk har i Island, også betydning for det nordiske samarbejde. På baggrund af det danske sprogs helt unikke stilling i Island kan mange islændinge læse dansk, og mange forstår dansk, men det kniber mere og mere for de fleste at udtrykke sig på dansk. Udtalen af det danske sprog ligger fjernt fra den islandske udtale, og dansk høres sjældent. Hvis man vil ændre på den situation, må der åbnes bedre mulighed for, at islandske lærere får adgang til at høre og tale dansk, således at de kan vedligeholde og forøge deres kundskaber i faget (BSF 8/1995. Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island).

Engell og Dahlgaard siger endvidere i deres forslag at det engelske sprog hærger på det danske og at de unge føler at engelsk er det mest nærværende sprog. At engelsk nu er blevet, som i den øvrige del af verden, det mest dominerende sprog i Island. De vil ikke mene at årsagen er at sproget har særlige træk der appellerer til unge men hellere at udviklingen er et resultat af den almene kulturelle orientering. Film, musik, tv-serier osv. Det engelske sprog er overvældende indenfor underholdningsindustrien. Derfor mener Engell og Dahlgaard at der er en grund til at pege på hvor vigtig kulturformidling er og at dansk kultur inden for fx film og musik og kulturrejser for elever kan bidrage til at det danske sprog holdes levende i Island.

I Engells og Dahlgaards forslag kan man tydeligt se hvor ivrige de er efter at vedligeholde det forhold der er og har været mellem landene og bevare det danske sprogs status i Island. I øvrigt vil de bevare den bro Island har til de andre nordiske lande og siger: „Derfor er det katastrofalt, hvis Islands sproglige bro til Norden forvitrer“ (BSF 8/1995. Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island).

Forslaget blev godkendt i Folketinget og Det dansk-islandske samarbejdsprojekt fik sin start med en aftale i 1996 (BSF 8/1995. Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island).

Aftalen

Den nuværende aftale gælder i 5 år for perioden 1. august 2014 – 31. juli 2019. Aftalen mellem Island og Danmark er en forlængelse af fire tidligere samarbejdsaftaler imellem landene (Undervisnings Ministeriet, 2015).

Formålet med samarbejdsprojektet mellem landene er i grunden at give støtte til danskundervisningen i Island og give et særligt henblik på styrkelse af mundtligheden, formidle og øge interessen for den danske kultur og styrke bevidstheden indenfor dansk sprogforståelse Island. Projektet finansieres af Islands og Danmarks undervisningsministerier. Fra den danske side afsættes en årlig rammebevilling på Finanslove på 3 millioner DKK i årene 2014-2019 og fra den islandske side en årlig rammebevilling på 6 millioner ISK til særlige projekter.

Danmark støtte til samarbejdsprojektet går ud på blandt andet at udsende en dansk lektor eller anden underviser ved Det undervisningsvidenskabelige Fakultet ved Islands Universitet, ansætte to rejse lærere hvert skoleår til udstationering i de islandske grundskoler i landets kommuner og give økonomisk støtte til islandske danskstuderende på universitetsniveau til studierejser til Danmark.

Island skal også bidrage til samarbejdsprojektet og det gør de med blandt andet at holde efteruddannelseskurser for dansklærer i grundskolen både på Island og i Danmark, give økonomisk støtte til kommuner i forbindelse med modtagelse af rejelærere og deres ophold og at betale et beløb til Det undervisningsvidenskabelige Fakultet ved Islands Universitet til administration og koordinering.

Det at der fra dansk side findes en interesse for at bevare danskundervisningen i landet og at Danmark faktisk støtter undervisningen viser at det er meget vigtigt for dem at vejene ikke skilles mellem de nordiske lande, at de vil vedholde det forhold der er og har været imellem landene og bevare det danske sprogs status i Island og den kulturelle del (Samningur/skilyrt styrkveiting til dansk-íslenska samstarfsverkefnisins um stuðning við dönskukennslu á Íslandi V hluti/2014).

Ændringerne 1999

Dansk til andet fremmedsprog

Selv om danskerne var villige til at støtte og bevare danskundervisningen i Island kom sproget under pres fra engelsk indenfor nogle få år. Dette tyder på at det engelske sprog var og er overvældende inden for blandt andet underholdningsindustrien og teknologi og at 360 millioner mennesker har engelsk som modersmål kan være en af grundene til at islændinge i 1999 skiftede dansk ud med engelsk efter forslag fra et strategiudvalg sat sammen af undervisningsministeren.

Strategiudvalget foreslog denne ændring i undervisning af fremmedsprog i folkeskolen i 1999. Udvalget foreslog at undervisning i engelsk starter i 5. klasse, det vil sige to år tidligere end den gjorde, og at eleverne tager en standardiseret eksamen i faget i 7. klasse. I rapporten fremkommer det at øget international kommunikation gør krav til gode sprogkunderskaber, ikke mindst hos småstater. Mange børn forstår en del engelsk når de starter i skole og da børns interesse i stor grad peger mod engelsk er det en selvfølge at denne interesse bliver stimuleret i skolearbejdet. Endvidere blev det foreslået at undervisning i dansk starter i 7. klasse da det er vigtigt at eleverne lærer i det mindste et nordisk sprog. Udvalget lagde vægt på at danskundervisningen revurderes sådan at de totale undervisningstimer forbliver de samme som nu, men at uddannelsen tager kortere tid. På den måde forøges chancerne for systematisk danskuddannelse, fremkommer det i rapporten. Strategiudvalget pointerede at det er vigtigt at sørge for at faglærte dansk- og engelsklærere har ansvaret for undervisning i folkeskolen. Undervisningsministeren udtrykte vilje til at følge udvalgets forslag på dette område, forudsat at der forsøges at øge elevens danskunderskaber på en realistisk måde (Mennta- og Menningarmálaráðuneyti, 1997).

Dansklærerforeningens synspunkt

Ikke alle var enige i denne ændring indenfor danskundervisning i Island. Kirsten Friðriksdóttir, formand for dansklærerforeningen i Island, skrev en artikel hvor hun undrede sig over den politiske kovending som viser sig i at regeringen vedtog et forslag fra strategiudvalget om ændringer i prioritering af fremmedsprogsundervisning, uden forudgående debat. Forslaget indebar at

danskundervisning starter i 7. klasse i stedet for 6. klasse som førhen. Samlet antal undervisningstimer i dansk forbliver dog det samme.

Et udvalg om formulering af uddannelsespolitik fremlagde et lignende forslag i en rapport som udkom i juli 1994 og som fremkaldte en del debat i Altinget i efteråret 1994. Flertallet gik ind for at dansk fortsat skulle holde sin position som første fremmedsprog og blev det til sidst vedtaget.

Kirsten Friðriksdóttir mente at sproglærere var forbigået ved at sagen ikke blev diskuteret før strategiudvalgets forslag blev lagt frem og vedtaget af regeringen. Desuden var hun bange for at den støtte som Danmark har ydet til danskundervisningen på Island ville blive mindre eller helt forsvinde. Hun pegede på at for tre år siden blev det bestemt at holde prioriteringen af fremmedsprogsundervisning uændret, til trods for et udvalgs lignende forslag om formulering af uddannelsespolitik. Det resulterede i at det danske Folketing vedtog at enorme beløb skulle gives som støtte til danskundervisning på Island. En af de opgaver som har fået støtte er udarbejdelse af undervisningsmateriale i dansk for begyndere, det vil sige elever i folkeskolens 5. klasse. Med ændringen vil Kirsten Friðriksdóttir mene at det materiale bliver forældet og ubrugeligt og derved er et stort arbejde og mange penge blevet spildt. Kirsten Friðriksdóttir siger at der dog er to positive ting ved strategiudvalgets forslag angående danskundervisningen og det er at antal timer ikke blev færre og at man ikke ville stoppe med at have standardiserede eksamener i dansk. Kirsten Friðriksdóttir var slet ikke sikker på at danskundervisningen i sidste ende ville blive værre med det nye system, såfremt at man sørgede for at samlet antal undervisningstimer forblev det samme. Hun lagde vægt på at det ikke var vigtigt om engelsk eller dansk prioriteres, men var en del bekymret for at med denne ændring reduceres den nordiske kulturs vægt på Island endnu mere (Framhjá tungumálakennurum gengið, 1997).

Danskernes stilling

Kirsten Friðriksdóttirs bekymringer overfor Danmarks reaktion var uden grund. Klaus Otto Kappel, Danmarks ambassadør på Island, ville ikke mene at der var grund til specielle reaktioner fra danskernes side og regnede ikke med at regeringens beslutning ville have nogen effekt på de opgaver der arbejdes med på baggrund af den danske bevilling. Det har også vist sig at der var ingen grund for bekymringer for

danskerne holder stadig i dag deres kontrakt med islændinge om styrkelse af det danske sprog. Klaus Otto Kappel havde selv dette at sige :

Vi følger tæt med i forslagene og deres implementering. Undervisningsminister Björn Bjarnason og formand for strategiudvalget, Sigríður Anna Þórðardóttir, har lagt stor vægt på at hensigten bl.a. er at gøre danskundervisningen mere effektiv og sikre at faglærte sproglærere i fremtiden har ansvaret for undervisningen. Dette er et led i en omfattende ændring af det islandske skolesystem og nu venter man bare og ser hvilken effekt det vil have på længere sigt,” siger ambassadøren. ”Men det er totalt islændingenes sag og deres beslutning og vi ser ingen grund til at blande os overhovedet (Framhjá tungumálakennurum gengið, 1997).

Danskfagets status i Island

Grunden til danskundervisning

Island er det eneste land i verden uden for rigsfællesskabet hvor der er obligatorisk undervisning i dansk. I dag er dansk andet fremmedsprog i skolen. Dansk har været det første fremmedsprog i de islandske folkeskoler men i 1999, som før sagt, blev der lavet en reform inden for det islandske skolesystem hvor dansk blev skiftet ud med engelsk som første sprog. I dag har de islandske børn ofte fire års danskundervisning i folkeskolen og mellem et halv og et år i gymnasiet.

Hvorfor lærer islændinge dansk når der er lidt under 8000 andre sprog i verden? Der er 955 millioner mennesker der har kinesisk-mandarin som modersmål, 400 millioner mennesker der har spansk som modersmål, 360 millioner mennesker der har engelsk som modersmål og 310 millioner mennesker der har hindi som modersmål. Det er mange i forhold til at 5 million mennesker har dansk som modersmål (Illustreret videnskab, 2016). Man kan i hvert fald sige at det hele startede med vores fælles historie.

Island og Danmark har er lang fælles historie som stammer helt fra den tid hvor Island kom under det danske rige. Et tæt forhold har fulgt nationerne og det danske sprog blev et vigtigt kommunikationsværktøj for islændingene. Før kunne man godt sige at dansk var et nødvendigt sprog at kunne for mange da Island var under den danske konge og det var i hvert fald nødvendigt at kunne dansk for dem der ville have en uddannelse. Selv om dansk altid har været en stor del af undervisningen i de islandske skoler blev den ikke formelt defineret som et obligatorisk fag før år 1960 (Hauksdóttir, 2001).

Som tidligere sagt er det islændinges forhold til Danmark igennem årene som gjorde at islændinge lærte sproget. Islændinge har en kulturel og sproglig forbindelse til Danmark og de andre nordiske lande. Denne forbindelse er en stor del af islændinges historie og kulturelle arv. Dansk er Islands nøgle til Norden. Det at kunne at andet nordisk sprog giver muligheder for nemmere at kunne kommunikere med andre nordiske sprog. Det åbner døren til samarbejde imellem de nordiske lande, fx inden for uddannelse og arbejde.

Formålet med danskundervisning er, ifølge det islandske undervisningsministerium, at de islandske folkeskoleelever skal kunne bruge deres danskkundskaber til at gøre sig forståelige på dansk og kunne begå sig i det nordiske sprogsamfund (Menntamálaráðuneytið, 1999, s. 33). De studerende skal blandt andet kunne læse til egen glæde, udtrykke sig mundtligt, kunne forstå talt dansk, have en forståelse af landets kultur og samfund og selvfølgelig at kunne bruge sproget til kommunikation (Menntamálaráðuneytið, 1999, bls. 35).

Undersøgelser af holdninger til danskfaget.

Der har længe været tale om en negativ holdning i forbindelse med danskfaget og det er noget der er værd at undersøge nærmere. Det har en islandsk danskstuderende gjort og skrevet sin BA opgave om lige præcis dette emne. Guðrún Tinna Ólafsdóttir skrev sin BA opgave i 2010 og den handler om unge islændinges holdninger til danskfaget i folkeskolen. Opgavens overordnede spørgsmål er: *„Hvordan står det til med de unge islandske folkeskoleelevers holdning til dansk og danskfaget, er negativiteten som præger holdningsomtalen en myte eller holder det i virkeligheden?“* Guðrún Tinna Ólafsdóttirs formål med undersøgelsen var at undersøge de unge islændinges holdning til danskfaget i folkeskolen i Island. Hendes motivation for at lave undersøgelsen var at hun havde bemærket en negativ omtale vedrørende danskfaget efter selv at have undervist i folkeskolen. Hun havde også søskende i teenagealderen som havde samme holdninger og kaldte dansk ligefrem et ”hadefag”. Hun lagde 12 spørgsmål for de unge, spørgsmål der havde direkte med dansk eller Danmark at gøre og deres forhold til sproget. Hun sendte et spørgeskema ud til 9 skoler hvor elever fra tiende klasse skulle deltage i undersøgelsen, 6 skoler svarede tilbage.

Guðrún Tinna Ólafsdóttir lagde 12 spørgsmål for de unge som skulle give et godt billede af danskfagets stilling i dag. Eleverne var 15-16 år gamle og havde haft dansk som 2. fremmedsprog i 3-4 år. 129 elever, 59 drenge og 67 piger, svarede på spørgeskemaet og eleverne kom fra seks forskellige skoler, to af skolerne lå på landet, to i forstæderne og to i Reykjavík. Guðrún Tinna Ólafsdóttir valgte at fokusere på 11 spørgsmål som hun syntes passede bedst til analysen. Nedenfor er der en oversigt over spørgsmålene i spørgeskemaet:

Hvordan tror du at de unges holdning til danskfaget er?

Vil du kunne bruge dine danskkundskaber i fremtiden?

Er du tilfreds med den danskundervisning du har fået?

Ser du danske film eller tv-serier?

Hvilken karakter har du fået i dansk?

Kunne du tænke dig at flytte til Danmark engang i fremtiden?

Har du boet i Danmark?

Har du været på ferie i Danmark?

Benytter du dig af dine danskkundskaber når du er på besøg i Danmark?

Har dine forældre eller søskende boet i Danmark?

Køn?

Undersøgelsens resultat er ret overraskende. Guðrún Tinna Ólafsdóttir fandt ud af at de unge rent faktisk ikke er så negative overfor dansk som hendes fornemmelse havde været til at begynde med. Men når de blev spurgt direkte om deres egen holdning til faget med spørgsmålet: *Hvordan tror du at de unges holdning til danskfaget er?* svarede de langt fleste eller 106 af 126 at holdningen er negativ. Guðrún Tinna Ólafsdóttir vil mene at det kan være fordi at dansk altid har været det fag de færreste synes om, måske lidt stigmatiseret:

Danskfaget har altid været det fag man ikke synes om, det er ikke særlig smart at synes om dansk og det er i hvert fald ikke noget man går og reklamerer for hvis man skulle kunne lide det. På Facebook er der blevet lavet flere grupper af islandske unge som "hader" dansk eller synes at dansk er det værste fag i skolen og det viser sig også at der er mange hundreder, hvis ikke tusinder, som er blevet "fan" af den side, dvs. at de altså deler den opfattelse af danskfaget (Guðrún Tinna Ólafsdóttir, 2010).

Ifølge Guðrún Tinna Ólafsdóttir ser det ud som om der er unge som ikke går rundt og fortæller folk at de godt kan lide dansk, der er mange der ikke vil sige det fordi deres holdning til faget ikke er eller bliver accepteret. Guðrún Tinna Ólafsdóttir fik en helt

anden vinkel på de unges holdning til danskfaget igennem forskellige andre spørgsmål. I hendes undersøgelse svarede fx et stort antal ja til spørgsmål som: *Vil du kunne bruge dine danskundskaber i fremtiden?* hvor 63,5% siger ja og 36,5% siger nej og *Er du tilfreds med den danskundervisning du har fået?* hvor 76,2% siger ja og 23,8% siger nej.

Dette tyder på at mange unge har en forståelse for hvordan de kan bruge det danske sprog og at det kan være dem til gavn at lære sproget. Guðrún Tinna Ólafsdóttir mener at i hvert fald disse to resultater viser at de unge har en mere positiv holdning til dansk end man havde troet og at den negative omtale er en myte. Undersøgelsen tyder på at de unge faktisk er ret tilfredse med den danskundervisning de får i skolen og vil mene at de kan bruge den viden de får i fremtiden., danskfaget er måske ikke lige så upopulært som folk tror (Guðrún Tinna Ólafsdóttir, 2010).

En anden undersøgelse jeg kiggede på viser at danskundervisningen i folkeskolen og gymnasiet også godt kan forbedres.

Auður Hauksdóttir lavede en undersøgelse i årene 1999, 2002 og 2003 blandt islandske studerende der bor vidt omkring i Danmark. Hendes undersøgelse gik fx ud på at undersøge islændinges vurdering af den danskuddannelse de modtog i de islandske skoler i deres skolegang og hvordan de kan bruge den i deres uddannelsesophold i Danmark. (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 161). Auður Hauksdóttir lagde et spørgeskema med 59 åbne og lukkede spørgsmål for studerende som fik studielån fra Islandske studerendes lånefond (Lánasjóður íslenskra námsmanna) i de år hun lavede undersøgelsen. Spørgeskemaet blev lagt for 449 studerende og 294 svar blev returnerede eller omkring 65,5%.

Undersøgelsen viste at en stor del af de studerende mener at der bør lægges mere vægt på dansk i dagligdagen, hvad der sker i Danmark i dag, indenfor fx medier, fjernsyn og film. En anden ting langt de fleste nævner er at vægte lytte- og talefærdigheder højere. De islandske studerende mener at disse faktorer kan forbedre danskundervisningen og være med til at hjælpe deres beherskelse af dansk under uddannelsesopholdet i Danmark. (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 167).

En anden ting undersøgelsen viste var at islændingene var forholdsvis gode til at overvinde de største sproglige barrierer. Det tog omkring 3-6 måneder som er kort

tid sammenlignet med hvad man kan forvente når der er tale om andre sprog. Ifølge Auður Hauksdóttir antyder resultaterne at undervisningen i læse- og skrivefærdigheden og grammatik fungerer godt men at det talte sprogs undervisning kan forbedres. Auður Hauksdóttir vil også mene at der kunne bruges mere arbejde indenfor sprogforråd og samfundsmæssige og kulturelle aspekter (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 169). På trods af disse svagheder siger Auður selv:

Til trods for de svagheder, som er blevet fremhævet her, viser undersøgelsen også, at de fleste af de studerende ikke har problemer med at komme i kontakt med danskerne, hvilket kunne tyde på at deres danskkundskaber er større end de selv tror. Det er tankevækkende. Den umiddelbare kontakt med andre nordboer er måske det vigtigste argument for at fortsætte danskundervisningen (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 169).

Dansklærernes holdninger

I en anden undersøgelse lavet af Auður Hauksdóttir i 1993 var hendes hovedformål at kigge på danskundervisning i 10. klasse i de islandske grundskoler og hvilken effekt lærernes entusiasme, erfaring og ambition til undervisningen har på de studerende. Besvarelsen var god, 90,21%, som er fremragende. Hun kiggede blandt andet på lærernes uddannelsesmæssige baggrund, om de havde en fagspecifik uddannelse i dansk, lærernes undervisningsmetoder, lærernes holdninger til danskundervisning i Island, efteruddannelse og grunden til at lærerne er kommet til at undervise i dansk. Undersøgelsen viste at kun 19,3% af dem der underviser i dansk har en fagspecifik uddannelse i faget, 6,2% har en dansk BA, 8,5% en anden dansk uddannelse og 64,3% har ikke en fagspecifik uddannelse i faget. Langt de færreste, eller 26,4%, havde haft et eller andet efteruddannelseskursus i dansk inden for de sidste fire år hvor undersøgelsen blev lavet. Det er måske ikke noget at undre sig over da 64,3% ikke er faglærte i dansk og ikke ser sig som dansklærere. Dette siger Auður at er meget alvorligt. Inden for sprogundervisning er det meget vigtigt at vedligeholde kompetence og viden indenfor faget. Læreren skal være bevidst om nye metoder indenfor faget og opmærksom på de ændringer der kommer med teknologien (Hauksdóttir, 2001, s. 229-231). De fleste lærere udtrykker at de godt kan lide at

undervise i dansk men mange svarede at danskundervisning er noget de har været tvunget eller nødt til eller ikke selv har ønsket. Det ser ud som om at nogle gange kan det være en ren tilfældighed at lærere kommer til at undervise i dansk, de har meget lidt erfaring og de har undervist i kort tid (Hauksdóttir, Læreren strategier- elevernes dansk, 2001, bls. 244). Dette vil Auður Hauksdóttir mene at kan vise sig i deres undervisningsmetoder hvor læsefærdigheder indenfor danskfaget er dominerende inden for undervisningen mens talefærdigheder virkelig skulle prioriteres. Hun vil mene at der skal mere fokus på den mundtlige del af undervisningen og dermed skal der lærere til der kan tale sproget. Her kan lærerens stilling til sprogets brugsværdi også have konsekvenser for hvad de lægger op med i undervisningen (Hauksdóttir, 2001, s. 254).

Auður Hauksdóttir vil mene at den professionelle uddannelse påvirker lærernes bevidsthed:

Dvs. at uddannede dansklærere i højere grad end lærere, som ikke er kvalificeret til danskundervisning, har en bevidsthed om, at de i kraft af professionelle strategier og faglige ressourcer er i stand til at påvirke elevernes sprogindlæring, m.a.o. at undervisningens resultater ikke alene afgøres af ydre faktorer (Hauksdóttir, 2001, s. 250).

En anden ting er at hvis lærerne ikke har motivation til danskundervisning eller at lærerne ikke ønsker at undervise i faget kan de flytte deres negativitet over på eleverne, som kan blive påvirkede og det kan have stor betydning for deres holdninger til faget (Hauksdóttir, 2001, s. 244-245).

I undersøgelsen vil langt den største del lærere mene at danskundervisning er vigtig på Island og at den spiller en vigtig rolle i forhold til Islands forbindelse med Norden og de andre nordiske sprog. Islands tilknytning til Norden er deres vigtigste begrundelse for danskundervisningen (Hauksdóttir, 2001, s. 251).

En anden undersøgelse, lavet af Björn Sigfinnsson og Íris Heiður Jóhannsdóttir i deres B.Ed. opgave, kommer de til den samme konklusion som Auður Hauksdóttir. Undersøgelsen blev lavet 2009 hvor der deltog 46 dansklærere i 7-10 klasse i folkeskolen på Island. I denne undersøgelse havde 41,3% en fagspecifik uddannelse i dansk og lærernes undervisningserfaring var kort da 47,8% havde

undervist i mindre end 5 år. Deres konklusion var ligesom hos Auður Hauksdóttir at der skal mere fokus på talefærdigheder inden for danskundervisningen og de skal prioriteres. Endvidere viste deres undersøgelse at 19% af deltagerne syntes at dansk ikke er et vigtigt fag i de islandske skoler. Det undrede forfatterne idet deres mening er den samme som Auður Hauksdóttirs at eleverne kan blive påvirket af lærernes negative holdning og det kan følgende give en negativ holdning til danskfaget (Björn Sigfinnsson og Íris Heiður Jóhannsdóttir, 2009).

De islandske studerendes kompetencer

Muligheder for videregående uddannelse

Pétur Rasmussen, en dansklærer ansat ved gymnasiet Menntaskólinn við Sund í Reykjavík, er bekymret på grund af de ændringer der er sket over de sidste år inden for danskundervisning i de islandske gymnasier. I en artikel fra 2013 giver han udtryk for sine bekymringer.

Fra år 2000 har islandsk studentereksamen gjort krav om 6-9 ECTS (e. European Credit Transfer System) i dansk alt afhængig af studielinje. Pétur Rasmussens bekymringer ligger i at mange danske universiteter har et krav på 12 ECTS og at islandske studenter har haft problemer med at få adgang ind i de danske skoler. De danske skoler har et større krav indenfor dansk og det er derfor adgangsbegrænsende for de islandske studerende. De danske universiteters krav er godt forståelige, deres budget ligger på hvor mange der består eksamen. Derfor er det forståeligt at de hellere tager ind danske studerende (Pétur Rasmussen, 2013).

I sin artikel nævner Pétur Rasmussen Den fælles europæiske referenceramme for sprog (e. The Common European Framework of Reference – CEFR). Den referenceramme der bruges beskriver hvad sprogbrugere skal kunne for at blive i stand til at kommunikere effektivt på et fremmedsprog eller et andetsprog.

Referencerammen beskriver desuden seks sprogfærdigheds kompetenceniveauer:

- A1 – A2: Basis sprogbruger
- B1 – B2: Selvstændig sprogbruger
- C1 – C2: Kompetent sprogbruger

(Studieskolen, u.d.).

Pétur Rasmussen mener at de islandske studerendes kompetencer ligger i niveau A2-B1, men hvis de skal have mulighed for at komme ind på de danske universiteter skulle de have et niveau på C-1. Her kan man se en stor kløft mellem niveauer og at der skal ændringer til. I det store sammenhæng siger Pétur Rasmussen at en islandsk studentereksamen i dansk er ubrugelig ind på danske universiteter. Hans mening er at det er urimeligt at efter 4 års undervisning i dansk i 3-4 timer om

ugen ligger de islandske studerende kun på niveau A1. Det giver god grund til at overvåge dansk undervisning i Island (Pétur Rasmussen, 2013).

Sprogundervisningens vigtighed

Geir Sigurðsson, leder af institut for sprog, litteratur og lingvistik ved Islands Universitet, er bekymret for sprogundervisning i Island. Geir Sigurðsson siger at sproget er en nøgle til forståelse af andre samfund og meget vigtigt for Islands fremtid. Imens de islandske unges engelsk er blevet bedre kan man ikke sige det samme om andre sprog. Geir Sigurðsson vil mene at nu da gymnasiet er blevet forkortet fra fire år til tre har sprogundervisning i skolerne været under pres. Med ændringerne har der været store nedskæringer inden for sprog i skolerne undtaget i engelsk. Dette gør at de studerende ikke er forberedt nok og ikke har de kundskaber og de kompetencer der skal til for videreuddannelse på universiteterne. Det gælder især de sprog der ifølge det islandske undervisningsministerium er part af bekendtgørelsen, som dansk, spansk, tysk og fransk. Geir Sigurðsson mener at problemet er stort og at der er grund til bekymring. Problemet ligger ikke kun hos dem der læser sprog, andre der kommer ind på universiteterne med dårlige sprogkundskaber vil også have problemer. Hvis de ikke kan bruge andre sprog end engelsk kan de ikke udvide deres kulturelle horisont. Det kan give konsekvenser inden for fx kildesøgning, hvor engelsk bliver det eneste sprog de kan bruge og søge på. Det er begrænsende og giver mindre plads til udfoldning. Brug af engelsk alene giver også grund til at tro at de studerende i højere grad vil tage til de engelsktalende lande for uddannelse som fx England og USA (Kristinn Ingvarsson, 2016).

Vi er nødt til at lære andre sprog og om andre landes samfund. Vi kan ikke bare nøjes med engelsk, vi har brug for en større sproglig og interkulturel kompetence. Ja, engelsk er nødvendig men slet ikke nok og bredere sprogkundskaber er nødvendige for at kunne deltage på kvalificeret vis i politiske og kulturelle fællesskaber. Geir Sigurðson er rigtigt bekymret:

Við höfum áhyggjur af þessari stöðu. Sérstaklega fyrir svona lítið land eins og ísland er mjög mikilvægt að það sé góð færni í tungumálum. Það er ekki þar með sagt að allir þurfti að tala þýsku, frönsku og spænsku en við þurfum að búa að talsverðum fjölda fólks sem hefur tök á því að geta lesið þessi samfélög. Tungumál

eru dyrnar að hugsunarhætti. Maður les ekki samfélög nema að maður hafi tungumálið. Tungumálið er auðvitað bara lykillinn (Kristinn Ingvarsson, 2016).

Men hvad skal der til? Holdninger til sprogundervisning er noget der kan ændres på og der skal lægges mere penge til undervisningen. Geir Sigurðsson siger: „*Okkur langar að reyna að stuðla að því að tungumálanám verði hafið til virðingar. Það verði litið á þetta sem mikilvægt fyrir þjóðina og framtíð hennar*“ (Kristinn Ingvarsson, 2016).

I grunden kan man måske sige at det bedste er at starte på bunden, lære de studerende fra starten af at bruge andre sprog til gavn. Måske ligger problemet i fremmedsprogsundervisningen i folkeskolen. Det er noget der skal undersøges videre.

Engelsk over dansk

Engelsk er i dag blevet et sprog som bruges i hele verden. Det er lige meget om du er i Indien til en konference, i Sverige på en shopping tur eller på en gadebasar i Spanien, du vil højst sandsynligt kunne bruge dit engelsk som kommunikationssprog. Aldrig har flere i verden talt engelsk som fremmedsprog eller andet sprog som nu. I dag i den globaliserede verden er det vigtigt at kunne noget i engelsk. Inden for tv-programmer, film, musik og internettet har engelsk en stor dominans på verdensplan. Computere og teknologi styrer vores liv og er i dag noget der kommer med modermælken. Unge styres af teknologien og lever i en elektronisk verden hvor næsten al kommunikation foregår på engelsk. Der stilles flere og flere krav fra samfundets side om at kunne engelsk eller i hvert fald have nogle engelskkundskaber. Det gælder indenfor servicefagene, erhvervslivet og uddannelsessektoren. Derfor er det vigtigt at børn og unge i Island har de færdigheder og kundskaber i engelsk der skal til for at være med i den globaliserede verden.

Dette kan være grunden til at dansk i dag og fra 1999 har været undervist som 2. fremmedsprog i skolen. Det giver i hvert fald god mening i forhold til hvor stort det engelske fag er i verden. Men spørgsmålet er måske ikke om dansk skal være nummer et inden for fremmedsprog i de islandske folkeskoler men hellere om dets status og undervisningens kvalitet.

Det virker som om at der ikke bliver debatteret så meget i medierne om emnet da jeg ikke fandt mange artikler på nettet. Auður Hauksdóttir har skrevet meget og hendes mening om dansk i Island er tydelig: „*Den umiddelbare kontakt med andre nordboer er måske det vigtigste argument for at fortsætte danskundervisningen*“ (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 169).

I artiklen *Áfram danska!* skriver dansk og islandsk gymnasielæreren Reynir Þór Eggertsson sin mening om dansk status i Island. Han tager det samme standpunkt som Auður Hauksdóttir inden for det at dansk er nøglen til Norden. Reynir Þór Eggertsson vil mene at sproget er en nøgle man kan bruge i livet og jo flere sprog man tilegner sig desto flere muligheder har man (Reynir Þór Eggertsson, 2013). Det giver god mening, men hvorfor dansk, hvorfor ikke hellere spansk, svensk eller måske tysk. Spansk er det andet mest talte sprog i verden, kunne vi ikke bruge det til noget (Illustreret videnskab, 2016)? Reynir Þór Eggertssons svar på dette spørgsmål er at de fleste islændinge der studerer i udlandet studerer i Danmark og søger arbejde der til længere eller kortere tid. Den eneste undtagelse fra det er Norge i de seneste år. I artiklen siger Reynir Þór Eggertsson også at næst efter Danmark søger folk til de andre nordiske lande for uddannelse og der kan den dansk de lærte i folkeskolen og gymnasiet give en god start ind i et andet nordisk sprog (Reynir Þór Eggertsson, 2013). Jeg kiggede på tallene inde på Islandske studerendes lånefond for dem der studerede i udlandet fra 2012-2015. Det viste som Reynir Þór Eggertsson sagde at de fleste islændinge studerer i Danmark og de nordiske lande, undtaget USA (Reynir Þór Eggertsson, 2013).

I tabellerne her nedenfor ser man hvor mange der søgte studielån i perioden 2012-2015 og hvor mange der modtog lån. Det viser igen uden tvivl at en stor del af de islændinge der søger uddannelse i udlandet eller omkring en tredjedel søger uddannelse til Danmark.

Skoleåret 2014-2015			Skoleåret 2013-2014			Skoleåret 2012-2013		
Land	Antallet af ansøgere	Antallet af låntagere	Land	Antallet af ansøgere	Antallet af låntagere	Land	Antallet af ansøgere	Antallet af låntagere
Østrig	29	22	Østrig	28	23	Østrig	27	20
Australien	38	34	Australien	32	30	Australien	22	22
USA	349	308	USA	352	318	USA	387	354
Belgien	9	6	Belgien	10	8	Belgien	8	7
Bosnien	2	2	Bosnien	1	1	Bosnien	1	1
Brasilien	2	2	Brasilien	1	1	Brasilien	2	2
Chile	2	2	Chile	2	2	Chile	1	1
Danmark	521	430	Danmark	661	554	Danmark	888	762
Estland	3	3	Estland	3	3	Estland	3	2
Ecuador			Ecuador	1	1	Ecuador	1	1
England	202	182	England	198	181	England	237	207
Filippinerne	1	1	Filippinerne	1	1	Filippinerne	1	1
Finland	5	3	Finland	2	2	Finland	5	3
Frankrig	27	11	Frankrig	23	21	Frankrig	31	29
Grækenland	22	20	Grækenland	54	49	Grækenland	62	52
Holland	114	109	Holland	99	93	Holland	108	95
Iran			Iran	1	0	Iran		
Irland	6	6	Irland	10	9	Irland	8	6
Italien	30	26	Italien	44	38	Italien	45	39
Japan	6	6	Japan	9	5	Japan	4	2
Canada	53	44	Canada	49	40	Canada	54	42
Kina	6	5	Kina	7	5	Kina	8	7
Kosovo			Kosovo	1	0	Kosovo		
Kroatien	3	3	Kroatien	1	1	Kroatien		
Malaysia	1	1	Malaysia	1	1	Malaysia	1	1
Monaco			Monaco	1	1	Monaco	1	1
Norge	114	100	Norge	91	76	Norge	90	73
New Zeal.	4	3	New Zeal.	4	3	New Zeal.	6	6
Peru			Peru	1	1	Peru	1	1
Portugal	2	2	Portugal	1	1	Portugal	3	1
Polen	4	4	Polen	5	4	Polen	5	4
Rusland			Rusland			Rusland	1	1
United Ar.			United Ar.			United Ar.	1	1
Singapore	3	3	Singapore	2	2	Singapore		
Skotland	48	41	Skotland	52	47	Skotland	46	41
S Korea	1	1	S Korea			S Korea	6	3
Slovakiet	76	75	Slovakiet	47	45	Slovakiet	8	6
Spanien	55	49	Spanien	57	46	Spanien	57	55
Schweiz	31	29	Schweiz	37	34	Schweiz	46	44
Sverige	225	192	Sverige	260	239	Sverige	283	252
Tjekkiet	2	2	Tjekkiet	5	3	Tjekkiet	10	6
Thailand	1	1	Thailand	1	1	Thailand		
Taiwan			Taiwan			Taiwan	1	0
Ungarn	111	103	Ungarn	111	108	Ungarn	106	104
Wales	5	5	Wales	1	1	Wales	3	3
Tyskland	92	77	Tyskland	86	75	Tyskland	79	75
	2.205	1.913		2.353	2.074		2.657	2.333

(Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir, 2015, s. 37).

Men giver det mening at fordi mange islændinge studerer i Danmark så skal vi vedholde danskundervisning. Hvis det er grunden kunne vi ikke lige så godt også lære svensk eller norsk? Reynir Þór Eggertssons svar på dette er at det vil være alt for dyrt. Der skal udgives nyt læremateriale, der er mangel på lærere i disse fag og hvis vi skal bruge de lærere der nu underviser i dansk bliver undervisningen ikke god nok (Reynir Þór Eggertsson, 2013).

Som nævnt før i opgaven giver den islandske og danske fælles historie en anden god grund til at islændinge skal lære det danske sprog som de gjorde før i tiden. Men det vil Reynir Þór Eggertsson slet ikke mene. Han synes slet ikke at det drejer sig om historien, hele hans holdning inden for dette emne er at det bliver for dyrt at ændre på undervisningen, at det danske sprog er kommet langt indenfor det islandske skolesystem og at et nordisk sprog er vores nøgle til Norden. Men igen kommer vi til engelsk, kan vi ikke bruge engelsk mere end dansk. Reynir Þór Eggertsson siger at vi har brug for dansk på grund af at de fleste islændinge studerer i Norden, men kan det være grunden til at vi flytter til Danmark eller er det fordi at det er nemt at søge ind på uddannelser i Norden og billigere. Islandske studerendes lånefonds årsrapport viser at de fleste, som har brug for at låne penge til undervisningsafgift, studerer i de engelsktalende lande USA og England, hvor det er dyrt at studere og derefter i Holland (Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir, 2015). Den nordiske aftale mellem lande i Skandinavien gør det nemmere og billigere for unge at studere inden for Norden.

Danmark, Sverige, Finland, Norge og Island har en aftale mellem landene der giver ret til at søge ind på videregående uddannelser i de andre nordiske lande på lige vilkår med landets egne ansøgere. Dette gør det nemmere og billige for unge at studere inden for Norden. Det vil sige for eksempel at islandske statsborger har den samme ret som danske statsborgere til at søge efter uddannelse og kan frit rejse og opholde sig i Danmark (Borger.dk, u.d.).

I tabellerne her forneden ses der hvor mange der søgte lån til undervisningsafgift i årene 2010-2014 efter lande og der ses uden tvivl at de fleste der søger lån studerer i USA og England:

Land	Antal studerende	Undervisningen per student	Studielån	Lån til værdi forholdet
USA	642	3.826.928	2.867.717	74,9%
England	562	3.093.933	2.485.896	80,3%
Holland	230	592.677	477.322	80,5%
Ungarn	153	3.561.144	3.185.091	89,4%
Skotland	141	2.964.412	2.419.264	81,6%
Spanien	129	2.409.266	2.259.495	93,8%
Danmark	111	1.419.867	1.311.944	92,4%
Canada	100	2.563.277	2.102.861	82,0%
Italien	80	2.360.593	2.199.862	93,2%
Slovakiet	76	2.060.544	1.813.450	88,0%
Grækenland	74	3.357.720	3.153.005	93,9%
Tyskland	73	1.178.857	968.449	82,2%
Australien	58	2.864.426	2.594.145	90,6%
Schweiz	53	2.431.477	2.084.557	85,7%
Frankrig	33	2.315.610	2.069.843	89,4%
Norge	29	1.651.782	1.543.513	93,4%
Østrig	23	877.066	702.802	80,1%
Belgien	19	680.780	598.450	87,9%
Irland	17	1.019.298	914.723	89,7%
Sverige	17	2.847.452	2.000.150	70,2%
Total / Gennemsnit	2.620	2.203.855	1.887.627	86,0%

(Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir, 2015).

Reynir Þór Eggertssons artikel fik en del kommentar og jeg vil se på hvad folk synes om hans mening og hvilke argumenter der bliver brugt. Nogle er slet ikke enige med ham mens andre er. Efterfølgende kommentarer syntes jeg var relevante for emnet:

Torfi Hjartarson:

Flot artikel. Hvis det ikke var for dansk ville man føle sig som en udlænding i de nordiske lande. Der er mere brug for forbedring af danskundervisning i de islandske gymnasier.

Elías Eypórsson:

Jeg vil begynde med at takke Reynir for dette indlæg i debatten. Min mening er at danskundervisning skal nedlægges og der skal bruges mere tid på engelsk i skolen. Selv om at jeg synes at svenskundervisning hører mere til end dansk er jeg enig i Reynirs argument derom. Men jeg synes at Reynir kigger forbi en vigtig pointe. Selvfølgelig er der flere der tager til Danmark end til de andre nordiske lande for at uddanne sig. Dansk bliver undervist i de islandske folkeskoler og gymnasier. Det at de har en forudsætning i dansk men ikke i de andre nordiske sprog gør at de hellere vælger Danmark. Jeg synes ikke at dette giver en god grund til videre danskundervisning...Jeg kender mange eksempler om studerende der tager til de nordiske lande for at studere på engelsk, især i Danmark hvor man nemt kan studere på engelsk. Jeg har desværre ikke nogle tal der støtter min teori. Men det er klart at der undervises ikke i et af det nordiske sprog i de engelsktalende lande, men der undervises i talrige fag på engelsk i de nordiske lande, som formindsker de nordiske landes fordel.

Ásdís Jónsdóttir

Dansk kan ikke kun bruges i Danmark, det giver også en meget god forudsætning for at lære norsk og svensk, især norsk da det norske bokmål ligner det danske men staves ikke helt ens. Men det at du lærer sproget får dig ikke til at føle dig som en dansker eller nordmand, men det kan gøre kommunikation nemmere.

Linda Sólveig Birgisdóttir

Det dansk jeg lærte i folkeskolen og gymnasiet gjorde at jeg kunne få en gratis uddannelse i Danmark. Der fik jeg tillige forskellige tilskud og støtte som studerende med børn, hvilket jeg ikke havde mulighed for nogen andre steder, ikke engang på Island (Reynir Þór Eggertsson, 2013).

Efter at have læst kommentarerne kan man se at der findes argumenter både med og imod. Skal vi lære dansk i folkeskolen eller skal vi ikke lære dansk i folkeskolen. Gavner det os eller er det spild af tid. Nogle er hårde i deres meninger og meget imod danskundervisning i Island imens andre synes det er et nødvendigt krav at kunne dansk for at kunne deltage i det nordiske samfund. Et punkt som gentagne gange forekommer i kommentarerne er folks mening om at engelsk skal prioriteres mere og at dansk skal slettes helt ud af sprogundervisningen i Island. Kommentarerne til Reynir Þór Eggertssons artikel viser at der er en uenighed i samfundet med hensyn til danskundervisning i Island.

Hvordan kan vi bruge vores dansk.

Dansk og mulighed for arbejde

Et godt eksempel på at danskundervisning i Island kan benyttes til andet end til uddannelse er fx islændinges muligheder for at arbejde i de andre nordiske lande som Norge og Sverige. Det der kan nævnes i denne sammenhæng er islandske sygeplejersker.

Efter finanskrisen og det islandske bankkrak i 2008 gik det på med store nedskæringer inden for sundhedssystemet. Løn til sygeplejersker reduceredes, nogle mistede deres job og nyuddannede fik ikke job i landet. På dette tidspunkt var der mange der søgte arbejde i Norge. Der var der mangel på blandt andet sygeplejersker. De der havde kvalifikationer til arbejde i udlandet flyttede enten til Norge eller pendlede mellem landene. I årene efter bankkraket er et højt antal af sygeplejersker flyttet til Norge. I april 2010 boede 91 islandske sygeplejersker i Norge men i april 2013 var de 137. Det vil sige at antallet af dem der flyttede dertil forhøjedes om 50% på tre år. I begyndelsen af september det år var de 150.

Der findes ikke konkrete oplysninger om hvor mange der pendler imellem Norge og Island men uofficielle oplysninger fra et norsk vikarbureau viser at antallet ligger i over 100 sygeplejersker. De som pendler imellem landene gør det oftest for at øge deres løn, da den ikke er god nok i Island.

Anette Bryn hos Statens autorisasjonskontor for helsepersonell i Norge siger at 427 islandske sygeplejersker har fået et norsk sygeplejerske certifikat fra begyndelsen af 2008. Det betyder at omkring 12% af islandske sygeplejersker fra 25-60-årsalderen har fået licens til at arbejde i Norge på dette tidspunkt.

Berglind Bjarný Guðmundsdóttir blev uddannet sygeplejerske i 2007. Hun havde tænkt sig at arbejde i udlandet og valgte at tage til Norge. Hun havde dette at sige:

„Jeg valgte at tage til Norge fordi det er tæt på Island og sproget er ikke så forskelligt fra dansk som vi alle lærer....“ (Christer Magnusson, 2013).

Det vil sige at den danskundervisning vi får i skolen i Island faktisk kan bruges til uddannelse og arbejde i flere lande end i Danmark.

Jeg kiggede på de sproglige krav der skal opfyldes for at arbejde som sygeplejerske i Norge, både på et islandsk og et norsk vikarbureau. På begge bureauer er der krav om at kunne norsk, svensk eller dansk. Man skal kunne tale og forstå et af sprogene. Engelsk er der ingen krav om og hvis man ikke er god til at kommunikere på et af de tre nordiske sprog bliver man ikke godkendt til arbejdet. Dette er et godt eksempel på hvordan man kan bruge sin danskundervisning fra de islandske skoler til at søge arbejde (Sólstöður, u.d.).

Dansk og ligheden med de andre nordiske sprog

Sproget er det vi alle sammen taler og skriver. Sproget er det redskab vi bruger til at kommunikere med.

De fleste af Nordens sprog tilhører tre sprogfamilier. Dansk, færøsk, islandsk, norsk og svensk tilhører de indoeuropæiske sprog. Sprogene har udviklet sig fra et fællesnordisk sprog, men i de sidste 1000 år har de fjernet sig fra hinanden. De som taler dansk, norsk eller svensk kan dog for det meste stadig godt forstå hinanden.

De nordiske sprogs relativitet er en af de ting som forbinder det nordiske samarbejde. Hvad så med det nordiske sprogfællesskab? Er det ved at være overtaget af engelsk og den globalisering der foregår i verden. Det nordiske sprogfællesskab betyder at man kan tale dansk, svensk eller norsk og blive forstået af dem der taler de andre sprog. Det danske, norske og svenske sprog er så nært beslægtede at mennesker som taler dem har nemmere ved at lære at tale og forstå de andre sprog uden for stor anstrengelse. Derfor skulle man tro at en stor del af den nordiske befolkning kan forstå hinanden og regne med at blive forstået. Men så nemt er det faktisk ikke, med forskellige dialekter og forskelle i sprogene kan det være vanskeligt for danskere, nordmænd og svenskere at forstå hinanden. Og til trods for danskundervisning i Island er der mange islændinge der har svært ved at forstå talt dansk. Det er faktisk sådan at nordmænd forstår svensk bedre end dansk og svenskere forstår norsk bedre. Det er sværest for danskerne at forstå et andet nordisk sprog. Omkring 80% af mennesker der bor i de nordiske lande har dansk, norsk eller svensk som modersmål. Det at islændinge lærer dansk i skolen vil så give dem nemmere adgang til Norden og bedre kommunikationsevne. Selvom at det på nogle områder kan være en fordel at dansk, norsk og svensk tales i så store områder er det vigtigt at huske på at i Norden tales der flere sprog end de skandinaviske.

Af den finsk-samiske gren af de finsk-ugriske sprog er finsk det mest talte sprog i Norden. Men der tales også andre sprog fra den sprogfamilie i Norden. I den nordlige del af Finland, Norge og Sverige tales der forskellige samiske sprog. Karelsk tales i et lille omfang i Finland, kvænsk i Norge og meänkieli eller „tornedalsfinsk" i Sverige. Grønlandsk eller „Kalaallisut" tilhører inuit grenen af de eskimo-aluetiske sprog og tales i Grønland. Sproget tilhører en familie af sprog som tales i det nordlige Canada og Alaska. Islandsk er et vestnordisk sprog, men mange ord er af keltisk oprindelse. Størstedelen af det oldnordiske ordforråd er blevet bevaret i det moderne sprog. Derfor er det forholdsvis nemt for islændinge at læse de gamle tekster, i det mindste de islandske sagaer. Islændinge har længe været bevidste om hvor vigtigt det er at bevare og vedligeholde det islandske sprog, både på grund af sprogets særlige historie og fordi det giver en sjælden adgang til en unik litteratur (Norrønt samstarf, u.d.).

De nordiske lande har også en politisk begrundelse for fremmedsprogsundervisning der nævnes for Helsingforsaftalen. Aftalen er en samarbejdsaftale mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige der fastlægger rammerne for det nordiske samarbejde og er blandt de mest omfattende regionale samarbejder i verden. I grunden skal samtalen øge det nære fællesskab mellem landene indenfor blandt andet kultur, samfundsopfattelse og fælles værdier: *„I alle de nordiske lande skal undervisningen og uddannelsen i skolerne i passende omfang omfatte undervisningen i de øvrige nordiske landes, herunder Færøernes, Grønlands og Ålands sprog, kultur og almindelige samfundsforhold“* (Nordisk Samarbejde, u.d.).

Konklusion

Efter at have beskæftiget mig med denne opgave har jeg fundet ud af at islændinge bestemt skal være bekymrede for danskfagets status i Island.

Island og Danmark har haft en fælles historie der rammer omkring 650 år og Island er det eneste land i verden uden for rigsfællesskabet hvor der undervises i dansk obligatorisk. I dag har dansk ikke den samme status som før da sproget var islændingenes administrations- og kommunikationssprog og embedsmændenes skriftsprog. Sproget og den danske kultur var et tegn på en særlig status og på dette tidspunkt var dansk islændingenes nøgle til viden.

Dem som ønskede sig en akademisk karriere blev nødt til at kunne dansk og rejse til Danmark i skole, mulighederne for uddannelse fik de ikke på Island i den tid. Dette viser at dansk har været et ret vigtigt værktøj (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 159).

Men hvad ved vi om hvilken status danskfaget har i Island i dag og hvad grunden er til at vi skal vedligeholde danskundervisning i Island?

Det er klart at dansk ikke har den samme status som før men ud fra de oplysninger jeg har fundet frem til argumenteres der for videregående undervisning af faget. Der findes flere grunde til at fortsætte end ikke at forsætte med undervisningen.

Til min opgave læste jeg blandt andet en BA opgave af Guðrún Tinna Ólafsdóttir fra maj 2010, hvor hun lavede en undersøgelse af unge islændinges holdning til danskfaget i folkeskolen. Resultaterne var faktisk ret overraskende og kan give et indblik i danskfagets status hos de unge. I undersøgelsen finder hun ud af at danskfaget ikke er så upopulært som hun havde troet og at der kan være tale om en stereotypisk holdning hos de unge. Hendes konklusion tyder på at danskfagets status ikke er så slem som mange har troet (Guðrún Tinna Ólafsdóttir, 2010).

En anden vinkel af min undersøgelse af emnet viste at islandske unge alment er ret tilfredse med deres danskuddannelse når de skal til at bruge den men der skal forbedringer til. Dette viser en undersøgelse jeg kiggede på lavet af Auður Hauksdóttir blandt islandske studerende i Danmark.

Undersøgelsen viste at en stor del af de studerende mener at der bør lægges mere vægt på Danmark i dag, dansk i dagligdagen, hvad sker der indenfor fx medier, fjernsyn og film. Men undersøgelsen viste også at de studerende følte at de kunne bruge den danskundervisning de fik i de islandske skoler i deres studie og ophold i Danmark. En anden ting langt de fleste nævner er at vægte lytte- og talefærdigheder højere. De unge mener at disse faktorer kan forbedre danskundervisningen og være med til at hjælpe på deres beherskelse af dansk under uddannelsesopholdet i Danmark. Dette signalerer tydeligt at danskundervisning i Island kan give muligheder og er noget som kan bruges men også at den skal forbedres (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 167).

Min mening er at af Auður Hauksdóttirs undersøgelse kan man læse at de islandske studerende faktisk er godt forberedt til at lære og forstå dansk med de forudsætninger de har i dansk fra Island. Det at de har en fondament i et nordist sprog gør at de har et grundlag de kan bruge. Men igen vil jeg også mene at danskundervisningen i Island har mere brug for øget sproglig og kulturel undervisning. Dette viste en undersøgelse lavet af Björn Sigfinnsson og Íris Heiður Jóhannsdóttir i deres B.Ed. opgave. Deres konklusion var ligesom Auður Hauksdóttirs, at der skal mere fokus på talefærdigheder inden for danskundervisningen og at de skal prioriteres. Dette ville gøre det endnu nemmere for studerende i Danmark at beherske sproget og komme ind i samfundet (Björn Sigfinnsson og Íris Heiður Jóhannsdóttir, 2009). Her træder bekendtgørelsen frem men ifølge det islandske undervisningsministerium er formålet med danskundervisning at de islandske folkeskoleelever skal kunne bruge deres danskkundskaber til at gøre sig forståelige på dansk og kunne begå sig i det nordiske sprogsamfund (Menntamálaráðuneytið, 1999, s. 33). De studerende skal blandt andet kunne læse til egen glæde, udtrykke sig mundtligt, kunne forstå talt dansk, have en forståelse af landets kultur og samfund og selvfølgelig at kunne bruge sproget til kommunikation (Menntamálaráðuneytið, 1999, bls. 35). Det ser ud til at lærere ikke følger bekendtgørelsen helt til bunds. Dette viser sig en i anden undersøgelse lavet af Auður Hauksdóttir som jeg kiggede på vedrørende danskundervisningen i Island hvor hun undersøgte blandt andet lærernes holdninger til danskundervisning i Island og deres undervisningsmetoder. Hun konkluderede at der skal mere fokus på den mundtlige del af undervisningen og derfor skal der lærere til der kan tale sproget, at

lærernes holdning til faget kan have stor betydning for elevernes holdninger til faget og hun vil mene at læsefærdigheder indenfor danskfaget er alt for højt prioriterede inden for undervisningen mens talefærdigheder skulle have mere vægt. Igen har vi beviser på at danskundervisningen kan forbedres og at vi har brug for mere undervisning i talefærdigheder (Hauksdóttir, 2001, s. 254).

Bekymringer inden for danskundervisning har faktisk vist sig før. Det gjorde det tilbage i begyndelsen af det 20. århundrede hvor Guðmundur Finnbogason lavede en undersøgelse inden for danskundervisning og delte sine meninger om den hvor han siger at den slet ikke er tilfredsstillende (Hauksdóttir, 2001, s. 131-132). Igen i slutningen af det 20. århundrede blev der tale om manglende kundskaber inden for dansk. Denne gang var det danskerne der viste sine bekymringer. Hans Engell og Frank Dahlgaard fremlagde et forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island og gav gode grunde til at undervise i dansk i Island. De havde deres bekymringer på grund af islændinges faldende interesse indenfor det danske sprog og beherskelse af det engelske sprog på bekostning af det danske og islandske. Derfor ville Engell og Dahlgaard pege på hvor vigtig kulturformidling er og at dansk kultur inden for fx film og musik og kulturrejser for elever kan bidrage til at det danske sprog holdes levende i Island. Det ville de gøre ved at åbne for bedre muligheder for islandske lærere og give dem adgang til at høre og tale dansk og med det vedligeholde og forøge deres kundskaber i faget. I Engells og Dahlgaards forslag kan man tydeligt se hvor ivrige de er efter at vedholde det forhold der er og har været imellem landene og bevare det danske sprogs status i Island. Her har vi et eksempel på hvordan der har været sat fokus på at bevare det danske sprogs status fra dansk side som også giver et godt argument for at vedligeholde danskundervisningen i Island (BSF 8/1995. Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island).

Min mening er at danskfagets status ikke er så god som den kan og skal være. Det viste sig for eksempel med den beslutning fra undervisningsministeriet om at flytte danskfaget op fra 5. klasse til 7. klasse og derved lægge mere vægt på engelsk. Selv om at der er 4 års danskundervisning i folkeskolen vil Pétur Rasmussen mene at det ikke er nok og at der skal ændringer til. Hans bekymringer ligger i at mange danske universiteter har et krav på 12 ECTS og at islandske studerende har haft problemer med adgang ind i de danske skoler. I sin artikel nævner Pétur Rasmussen

Den fælles europæiske referenceramme for sprog. Han vil mene at de islandske studerendes kompetencer ikke er gode nok og hvis de vil have mulighed for at komme ind i de danske skoler er det nødvendigt at forbedre danskundervisningen i Island (Pétur Rasmussen, 2013). Det samme siger Geir Sigurðsson som også deler sine bekymringer i en artikel. Geir er ikke kun bekymret for dansketaget men sprogundervisning i Island i det hele taget. Geir siger at dansk og andre fremmedsprog er en nøgle til forståelse af andre samfund og meget vigtige for Islands fremtid. Geir vil mene at problemet ikke kun ligger hos dem der læser sprog, andre der kommer ind på universiteterne med dårlige sprogkundskaber vil også have problemer. På universiteter er det vigtigt at kunne orientere sig i flere kilder, ikke kun i engelsk. Hvis studerende ikke kan bruge andre sprog end engelsk kan de ikke udvide deres kulturelle horisont. Geir vil mene at forkortelsen af gymnasiet fra fire år til tre får konsekvenser for sprogundervisningen lige som Pétur Rasmussen vil mene. Dette gør at de studerende ikke er forberedt nok og ikke har de kundskaber og de kompetencer der skal til for videregående uddannelse på universiteterne (Kristinn Ingvarsson, 2016). Her giver Pétur Rasmussen og Geir Sigurðsson klare argumenter for at undervise i dansk i Island i dag og at dansk status ikke er som den skal være.

En anden god grund til at undervise i dansk er vores kontakt med Norden og vores nordiske identitet? Er det ikke noget vi skal fortsætte med at samarbejde med og øge interesse for? De nordiske lande har meget tilfælles, vores samfund ligner hinanden, vi har det samme idealer og samme livsværdier. Vores ligheder adskiller os fra de andre europæiske lande og resten af verden og giver os en særstilling som nære naboer. Vores kulturarv, sprogfællesskab og ikke mindst vores store fælles historie er noget der binder os sammen. Alt det er fundamentet for den nordiske identitet og samarbejde. Dansk giver os adgang til det nordiske sprogfællesskab. Et meget vigtigt argument for at fortsætte med danskundervisning i Island er den kontakt vi har med andre nordboere. Dette kommer Reynir Þór Eggertson ind på med et godt indlæg ind i diskussionen om den betydning det nordiske samarbejde har. I en artikel er han fortalende for samarbejdet og tager den samme stilling som Auður Hauksdóttir inden for det at dansk er vores nøgle til Norden. Reynir Þór Eggertson vil mene at sproget er en nøgle man kan bruge i livet og jo flere sprog man tilegner sig des flere muligheder har man. Et spørgsmål jeg kom til ved undersøgelse af emnet var om vi ikke hellere skulle lære andre sprog som måske kunne være en større fordel for islændinge som fx

spansk, svensk eller måske tysk. Spansk er det næstmest talte sprog i verden, kunne vi ikke bruge det til noget? Det vil Reynir Þór Eggertsson ikke mene. Hans svar på dette spørgsmål er at de fleste islændinge, der studerer i udlandet, studerer i Danmark og søger arbejde der til længere eller kortere tid, undtaget Norge de sidste år og at danskundervisningen er en god start ind i et andet nordisk sprog. Men hvorfor så ikke lære et andet nordisk sprog. Reynir Þór Eggertsson vil mene at det vil være alt for dyrt. Der skal udgives nyt læremateriale, der er mangel på lærere i disse fag og hvis vi skal bruge de lærere der nu underviser i dansk bliver undervisningen ikke god nok. Reynir Þór Eggertsson fik kommentarer til sin artikel med argumenter imod danskundervisning. Det som kommer frem i kommentarerne er menneskers mening om at engelsk skal have mere betydning, dansk er kedelig, dansk er unyttigt og at man kan tage mange uddannelser i Danmark (og Norden) på engelsk. Det vil sige at der bestemt er uenighed i det islandske samfund om danskundervisning (Reynir Þór Eggertsson, 2013).

I et eksempel på hvordan man kan bruge sin danskundervisning fra de islandske skoler vil jeg nævne mulighederne for at søge arbejde i de andre nordiske lande, dette viste sig for eksempel efter bankkollapset i Island, da mange søgte arbejde i Norge. Der fandt de ud af at de kunne bruge deres danskundervisning da der var krav på at hvis man skulle kunne arbejde i landet skulle man kunne kommunikere på norsk, svensk eller dansk (Sólstöður, u.d.). En anden ting er den nordiske aftale imellem lande i Skandinavien som gør det nemmere og billigere for unge at studere inden for Norden. Danmark, Sverige, Finland, Norge og Island har en aftale mellem landene der giver ret til at søge ind på videregående uddannelser i de andre nordiske lande på lige vilkår med landets egne ansøgere (borger.dk). Ifølge Islandske studerendes lånefond kan det være dyrt at studere i de engelsktalende lande på grund af undervisningsafgift (Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir, 2015).

Det ser ud til at der er stor uenighed om fordele og ulemper ved danskundervisningen i Island, og dette er bestemt et område der i grunden ikke er undersøgt specielt meget men god grund til at kigge nærmere på. Der er mangel på flere undersøgelser med stor fokus på hvordan vi kan forbedre undervisningen og øge interesse for sproget hos de studerende og dem der underviser i sproget. Derfor er svaret på mit overordnede spørgsmål at danskfaget ikke har en god nok status i Island og at der bestemt er noget der skal forbedres. Til lige vil jeg mene at grunden til at vi

skal vedligeholde dansk undervisning i Island er vores kontakt med Norden og vores nordiske identitet. Vi kan ikke bare nøjes med engelsk, vi har brug for en større sproglig og interkulturel kompetence.

Til sidst vil jeg ende med et citat fra Auður Hauksdóttir hvor hun samler godt op på de centrale i opgaven:

I det tyvende århundrede har det danske sprog totalt forandret status i det islandske samfund, fra i begyndelsen af dette århundrede at være et levende sprog i mange islænderes hverdag til i dag at have en ren fremmedsproglig status (Hauksdóttir, 2001, s. 199).

Diskussion

Jeg føler at dansk ikke bliver diskuteret længere, man hører de kritiske stemmer der kommer fra befolkningen fra dem der ikke kunne lide dansk i folkeskolen og dem der ikke kunne bruge deres dansk til noget.

Vi mangler at undersøge danskfagets status i Island nu og se på om vi er ude for et problem inden for undervisningen. Min mening er at hvis vi ikke reagerer med det samme inden for dansk vil engelsk tage helt over med den globalisering vi befinder os i. Selvfølgelig skal vi lære engelsk og det er min mening at det skal være islændinges første fremmedsprog men vi må fokusere på at vedligeholde danskundervisningen og gøre den bedre. Jeg føler bestemt at vi må gøre noget, vi må se på fundamentene. Vi skal starte forfra. Vi skal kigge på den undervisning de yngste børn får i dag inden for faget. Vi skal have faglige dansklærere, ikke almene lærere til at undervise i sproget. Vi skal have mere af dansk kultur, film og musik ind i skolerne. Hovedmålet er gøre børnene interesserede i Danmark og dansk kultur og gøre undervisningen så levende som muligt. Det kan lade sig gøre. Det er et privilegium at kunne et andet nordisk sprog og gøre sig forståelig i den nordiske verden.

Jeg vil komme med et lille input fra mit eget daglige liv der giver indblik i hvordan et sprog kan blive spændende selv om det er nordisk og svært at relatere til det. Jeg har to døtre, på sytten og fjorten. I dag venter de spændt på den næste serie af det norske tv program SKAM. De har set de tre første serier og det gjorde de på tre døgn. De er begyndt med at bruge norske ord som *rart*, *Halla!* og *kult* og har lært meget i sproget bare fordi de er interesserede i et tv-program. Der skal ikke mere til end noget der vækker interesse og studerende kan identificere sig med. Danmark er langt fremme indenfor film, tv og musik. Disse faktorer er noget vi bestemt kan bruge mere af i skolen og skal bruge mere af.

Fremmede sprog er vores nøgle til forståelse og kommunikation til verden og andre lande. Det er vi nødt til at bevare.

Fru Vigdís Finnbogadóttir

Som god gammeldags islending mener jeg, engelsk er ved at blive lidt overvældende på vores nordlige kanter. Jeg beklager meget, at mine landsmænd ikke er så interesserede i det nordiske sprog, som jeg synes de burde være for at bevare den dyrebare nordiske kontakt (Hauksdóttir, Lund og Skyum-Nielsen, 2005, s. 19).

Bibliography

- Auður Hauksdóttir. (2007). Straumar og stefnur í tungumálakennslu. I Auður Hauksdóttir og Birna Arnbjörnsdóttir (redaktörer), *Mál málanna: Um nám og kennslu erlendra tungumála*. (s 155). Reykjavík: Stofnun Vigdísar Finnbogadóttur í erlendum tungumálum.
- Barnaskólinn á Eyrarbakka og Stokkseyri. (u.d.). Saga skólans. Hentet 17. november 2016 fra <http://www.barnaskolinn.is/skolinn/saga-skolans/>.
- Björn Sigfinnsson og Íris Heiður Jóhannsdóttir. (2009). *Er dansk málið?* (B.Ed.-ritgerð). Hentet fra <http://hdl.handle.net/1946/3665>.
- Borger (u.d.). Hvordan kan jeg studere i Danmark. Hentet 13. januar 2017 fra e-i-danmark/Indrejse-og-ophold/Borgere-fra-Norden/Skal-du-studere-i-Danmark---nordiske-borgere/Hvordan-kan-jeg-studere-i-Danmark?kommunekode=155&MicroArticleId=d88beb21-26ca-401b-9d08-3c63a188d488.
- Christer Magnusson. (2013). Leiðin liggur til Noregs. *Tímarit hjúkrunarfræðinga*, 89(4), 14-19.
- Forslag BSF 8/1995. Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island.
- Framhjá tungumálakennurum gengið. (1997, 4. juni). *Morgunblaðið*. Hentet 17. november 2016 fra <http://www.mbl.is/greinasafn/grein/335252/>.
- Hauksdóttir, A. (u.d.). Dansk som fremmedsprog i Island et historisk tilbageblik. Hentet 12. desember 2016 fra <http://home.scarlet.be/~giedoc/tino/dafrsprisl.html>.
- Hauksdóttir, A. (2001). *Lærereens strategier- Elevernes dansk*. København: Nordisk Ministerråd.
- Hauksdóttir, A., Lund, J. og Skyum-Nielsen, E. (redaktor). (2005). *Ordenes slotte: Om sprog og litteratur i Norden*. Viborg: Vigdís Finnbogadóttir Instituttet for fremmedsprog ved Islands Universitet.

- Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir (ansvarlig). (2015). *Ársskýrsla 2015 skólaárið 2014-2015*. Hentet 28. november 2016 fra <http://lin.is/lin/UmLIN/frettir/frett50.html>.
- Kristinn Ingvarsson. (2016, 27. október). Tungumálakunnáttu íslendinga hrakar. *Morgunblaðið*. Hentet 10. november 2016 fra http://www.mbl.is/frettir/innlent/2016/10/27/tungumalakunnattu_islendinga_hrakar/.
- Mennta- og Menningarmálaráðuneyti. (1997, 30. maí). Fréttatilkynning um skýrslu stefnumótunarnefndar. Hentet 17. október 2016, fra <https://www.menntamalaraduneyti.is/frettir/Frettatilkynningar/nr/1569>.
- Menntamálaráðuneytið. (1999). *Aðalnámsskrá grunnskóla, erlend tungumál*. Reykjavík: Menntamálaráðuneytið.
- Nordisk Samarbejde. (u.d.). Helsingforsaftalen. Hentet 6. januar 2017 fra <http://www.norden.org/da/om-samarbejdet-1/nordiske-aftaler/aftaler/grundlaeggende-aftaler/helsingforsaftalen>.
- Norrænt samstarf. (u.d.). Tungumál. Hentet 24. november 2016 fra <http://www.norden.org/is/stadreyndir-um-nordurlond/tungumal>.
- Pétur Rasmussen. (2013, 16. januar). Er stúdentspróf í dönsku ónýtt? *Vísir*. Hentet 22. november 2016 fra <http://www.visir.is/er-studentsprof-i-donsku-onytt-/article/2013701169995>.
- Reynir Þór Eggertsson. (2013, 28. desember). Áfram danska!. *Vísir*. Hentet 12. november 2016 fra <http://www.visir.is/afram-danska!/article/2013712289975>.
- Samningur/skilyrt styrkveiting til dansk-íslenska samstarfsverkefnisins um stuðning við dönskukennslu á Íslandi V hluti/2014.
- Sólstöður. (u.d.). Hentet 28. desember 2016 fra http://www.solstodur.is/?page_id=10.
- Studieskolen*. (u.d.). Fremmedsprog. Hentet 8. januar 2017 fra <http://www.studieskolen.dk/da/Fremmedsprog/europaeiske-referenceramme>.
- Thomas, L. (2016). Verdens 13 mest talte sprog. *Illustreret videnskab*, Hentet 5. desember 2016 fra <http://illvid.dk/kultur/sprog/verdens-13-mest-talte-sprog>

Tinna Guðrún Ólafsdóttir. (2010). *Kan du lide dansk? En undersøgelse af unge islændinges holdning til danskfaget i folkeskolen* (BA-ritgerð). Hentet fra <http://hdl.handle.net/1946/8213>.

Undervisnings Ministeriet. (2015, 13. juli). Dansk-islands samarbejdsprojekt. Hentet 27. oktober 2016 fra <http://www.uvm.dk/Om-os/Ministeriets-internationale-arbejde/Norden/Dansk-islandsk-samarbejdsprojekt>.